

Hugo a Sally se baví o změnách v AML

1. Výčet změn v opatřeních proti praní špinavých peněz a financování terorismu

Ahoj Sally, to jsem rád, že tě vidím. Co to vymysleli v AML za další nové povinnosti? Jako bychom už tak neměli práce až nad hlavu. Něco jsem o tom četl v Auditorovi.

Ahoj Hugo, myslíš tu novelu zákona¹ platnou od 1. ledna 2021?

Přesně tak.

Nových povinností není zase tolik, ale u některých stávajících se změnila úprava nebo výklad. Navíc se zpřísnily sankce za jejich neplnění, některé celkem významně.

Jaké jsou tedy novinky?

Vezmu to postupně. Základními povinnostmi ve vztahu ke klientovi je jeho identifikace a kontrola.

Jasně, o identifikaci klienta už jsme se bavili² a máme na ni pěkný formulář. Děláme ji už dlouho a klienti jsou zvyklí.

Ano, ale právě tady je pro auditory změna výkladu ohledně hodnoty obchodu, stejně tak u kontroly klienta. O tom později, nejprve ten sumář.

OK.

Takže identifikace a kontrola klienta. Dále oznámení podezřelého obchodu FAÚ prostřednictvím komory, resp. neuskutečnění obchodu či obchodního vztahu. Novou povinností je zjišťování nesrovnalostí ve vztahu k evidenci skutečných majitelů.

No, to bude výzva. Co je tam dál?

Mezi některé další povinnosti patří vypracování si vlastních postupů a strategií vnitřní kontroly, určit kontaktní a pověřenou osobu, školit naše zaměstnance, plnit informační povinnost ve vztahu k FAÚ a dodržovat mlčenlivost, což je nám ale jako auditorům vlastní.

Není toho zrovna málo.

-Lib-

¹ Zákon o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu (Anti-Money Laundering and Counter-Terrorism Financing Act).

² Auditor 8/2018.

2. Identifikace klienta

Sally, u identifikace mi přijde, že se nic nezměnilo.

To máš pravdu. Identifikace je základní postup, při kterém ověříš a zaznamenáš identifikační údaje z občanského průkazu (u fyzické osoby).

Já už to trochu studoval, u právnických osob je to tak, že ověřuju a zaznamenám identifikační údaje z občanského průkazu fyzické osoby, která za právnickou osobu jedná v daném obchodu nebo při vzniku obchodního vztahu.

Správně. Důležité je také vědět, že po dobu trvání obchodního vztahu nebo při dalších obchodech musíš kontrolovat platnost a úplnost informací získaných v rámci identifikace a kontroly klienta.

Tak co je na těch postupech tedy jinak?

Změnil se výklad FAÚ ohledně hodnoty obchodu, od které je povinnost identifikaci klienta dělat.

Hugo a Sally se baví o změnách v AML

3. Hodnota obchodu při identifikaci a kontrole klienta

Sally, co se mohlo změnit, když v zákoně je stále stejně stanoveno, že identifikace klienta musí být provedena, pokud je hodnota obchodu vyšší než tisíc eur?

No, existují také jiné důvody pro identifikaci klienta, například se jedná o podezřelý obchod nebo při vzniku obchodního vztahu.

Jasně, vím, ale částka je stále stejná.

Souhlasím, ale otázkou je, co je hodnotou obchodu.

No, přeci moje odměna sjednaná ve smlouvě o poskytnutí auditorských služeb.

A to se právě výkladem FAÚ změnilo.

Co jiného bych měl řešit?

Musíš zvažovat nejen svou odměnu, ale také činnost klienta.

A co by to jako mělo být?

Měl bys zvažovat všechny hodnoty klienta, například aktiva, pasiva, vlastní kapitál, cizí zdroje, obrat, výnosy, náklady, ale i hodnotu transakcí se třetími stranami.

Pokud tomu rozumím správně, když bude kterákoliv z nich nad zákonnou hranici, tak musím identifikovat klienta.

Ano. A stejný výklad hodnoty obchodu platí nejen pro identifikaci, ale i pro kontrolu klienta, kde je zákonný limit 15 tisíc eur.

To pak ale budu dělat identifikaci a kontrolu klienta vždycky...

Ano.

4. Kontrola klienta

Trochu se ztrácím, v čem je rozdíl mezi identifikací a kontrolou...

Jednoduše řečeno, identifikací získáš identifikační údaje o osobě klienta či o osobách za něj jednajících. Kontrolou se rozumí získání dostatečného množství informací o klientovi, aby ses sám, byť nevědomky, nepodílel na protiprávní činnosti svého klienta, a jejich vyhodnocení ve vztahu k zamýšlenému obchodu.

To jsou ale postupy, které běžně děláme před přijetím klienta.

Souhlasím s tebou. Postupy se často budou překrývat. V případě AML je zákon stanoví přímým výčtem a u auditních postupů jsi vázán požadavky ISA a svým úsudkem.

Vím, při kontrole klienta podle zákona musím získat informace a dokumenty o klientovi, jeho skutečném majiteli, o zdrojích peněžních prostředků klienta a o povaze zamýšleného obchodního vztahu mezi námi a klientem.

Ano, vše výše uvedené vhodně zdokumentuješ. Každopádně jakékoliv pochybnosti, neúplné nebo chybné informace mohou už v této fázi kontroly indikovat podezřelý obchod a samozřejmě vysoká nebo významná auditní rizika.

A v extrémním případě také mohou vést k nepřijetí zakázky.

Ano, jen nezapomeň, že tyto postupy je třeba aplikovat také v případě rozhodování o pokračování v zakázce, která byla uzavřena na více účetních období.

5. Složky kontroly klienta a evidence skutečných majitelů

Při kontrole klienta musím zjišťovat skutečného majitele, to není nic nového.

Je a není. Nově skutečného majitele definuje nový zákon o evidenci skutečných majitelů, který také upravuje jejich evidenci včetně stanovení sankcí za neuvedení správných a úplných informací požadovaných tímto zákonem.

No a?

Definice se zpřesnila. Občas bude zjišťování skutečného majitele detektivní práce i pro klienta a neobejde se bez pomoci právníků. Zvláště tam kde je složitá vlastnická struktura.

My to ale budeme mít při ověřování těchto informací snazší. Vytáhneme informace z evidence skutečných majitelů a je to.

Ano i ne. Auditor si musí zajistit přístup do evidence skutečných majitelů a údaje v ní ověřit. K tomu musí ale použít minimálně ještě jeden další informační zdroj např. výpisy z obchodních rejstříků v zahraničí, zápisy z valné hromady, seznamy akcionářů.

A vážně si musí auditor žádat o speciální přístup, když je evidence veřejně přístupná?

Ano, je to požadavek zákona. Jen tak získá přístup ke všem údajům o skutečném majiteli, protože veřejně přístupná je pouze jejich část.

Ok, tak já si ho zajistím. Projdu i další podklady, které o klientovi máme k dispozici, a zjistím, zda je to v pořádku.

Tím ale kontrola klienta zdaleka nekončí. O dalších povinnostech si ještě povíme.

pokračování příště

-Lib-

6. Další povinnosti při kontrole klienta

Vypadá to, že se při ověřování skutečných majitelů opravdu zapotíme, obzvláště pokud bude klient součástí nadnárodních struktur.

Ano, to se může stát. To ale není z kontroly klienta všechno.

Vím. Zjistím a ověřím, že klient není politicky exponovanou osobou (nebo, jak říkáme, PEP) nebo osobou na sankčních seznamech. Dále klient nesmí být napojen na vysoce rizikovou třetí zemi.

Výborně. Tady k žádné změně nedošlo.

Aspoň že tak. Přístup do evidence skutečných majitelů už jsme si zřídili a k identifikaci PEP využíváme čestné prohlášení klienta a veřejně dostupné informace. Co s tím zbytkem?

KA ČR připravila aktualizaci metodické pomůcky „Postup auditora při zamezování legalizace výnosů z trestné činnosti a financování terorismu“, ve které jsou k jednotlivým tématům doplněny odkazy na další informační zdroje, jako třeba FAÚ, FATF nebo MONEYVAL.

Proč tam nejsou přímo seznamy, abych to nemusel pořád dohledávat?

Protože seznamy se průběžně aktualizují a hodnocení rizikových zemí se v čase mění. FAÚ také zveřejňuje metodické pokyny, které mohou posloužit jako návod při řešení specifických situací a jsou aktualizovány v návaznosti na vývoj legislativy.

To je tedy mazec. Vidím, že identifikace a kontrola klienta opravdu nejsou jen o kopii občanky.

7. Postup při zjištění nesrovnalosti

Předpokládám, že při ověřování skutečného majitele nepoběží vše jako na drátku. Určitě najdeme nějaké nesrovnalosti. Například mě napadá typický rozpor mezi evidencí skutečných majitelů, tedy ESM, a mnou zjištěnou skutečností na základě jiných informací.

V případě, že zjistíš rozpor s ESM, máš povinnost na tuto skutečnost klienta upozornit a požádat o jeho vyjádření. Cílem je rozpor vyvrátit, nebo aby ho klient odstranil.

A co když klient rozpor nevyvrátí ani neodstraní?

I na tuto situaci zákon pamatuje. Pokud nedojde bez zbytečného odkladu, což bývá zpravidla třicet dní, k vyřešení, oznámíš nesrovnalost příslušnému soudu.

To budu řešit a oznamovat každou drobnost, kterou zjistím?

Ano, tvou povinností je oznámit každou nesrovnalost, pokud ji klient neodstraní. Rozhodnutí o tom, zda bude zahájeno řízení o nesrovnalosti, je na uvážení soudu, nikoliv auditora.

Hrozí klientovi za porušení povinností zveřejnění v ESM nějaká pokuta?

Ano, hrozí podle zákona o ESM. Je vhodné na to klienta upozornit. Hlavně nezapomeň, že pokuta může hrozit i tobě coby auditorovi podle zákona AML. Až do výše sto tisíc korun za porušení povinnosti upozornit klienta na nesrovnalost a až do výše jednoho milionu za porušení povinnosti oznámit nesrovnalost soudu.

8. Metodický pokyn

Ahoj Hugo, chtěla bych navázat na naše diskuze ohledně novely AML zákona. Ještě je v ní jedna zajímavá novinka.

Nějaká další povinnost? Neděs mě!

Ne. Týká se již existující povinnosti uložené auditorovi, aby si vytvořil strategie a postupy vnitřní kontroly v oblasti AML.

Jak?

Profesní komory mají povinnost vytvořit metodický pokyn k zavedení a uplatňování strategií a postupů v této oblasti pro činnost svých členů včetně hodnocení rizik praní špinavých peněz a financování terorismu, kterým říkáme ML/FT rizika. Naše komora ji také připravila, je dostupná na webu KA ČR.

Prostě jen další pomůcka. Co je v ní klíčového?

Na jejím základě a na základě vlastního hodnocení ML/FT rizik může auditor dělit své auditní zakázky a klienty podle ML/FT rizik, což se následně projeví v rozsahu prováděné identifikace a kontroly klienta.

Proč pak musím řešit hodnocení ML/FT rizik i já, když už to připravila komora? Příručku vezmu a vložím do svých interních postupů.

Jenže hodnocení rizik provedené komorou musí být aplikovatelné pro všechny auditory, takže nemůže zohledňovat oborová specifika klientů ani jejich individuální posouzení auditorem. To musíš doplnit sám.

A co ten rozsah identifikace a kontroly?

Podle toho, jestli se jedná o klienta s nízkým, středním nebo vysokým rizikem, se identifikace a kontrola klienta bude provádět jako zjednodušená, standardní nebo zesílená. Zákon pak stanoví požadavky na jednotlivé typy identifikace a kontroly klienta.

Takže bez interního postupu, který definuje, do jaké kategorie klienta zařadit, nemůžu provádět zjednodušené postupy. To raději naše postupy hned doplním.

9. Zesílená identifikace a kontrola

Trochu se obávám, jak bude vypadat zesílená kontrola. A kdy ji vlastně musím provést?

Pokud klient nebo obchod představují zvýšené riziko legalizace výnosů z praní peněz a financování terorismu, pak je na místě zesílená kontrola.

A jak se to pozná?

Indicií je celá řada, ale v podstatě vždy, když je klient PEP, je napojený na vysoce rizikovou třetí zemi, má nepřehlednou a často se měnící vlastnickou strukturu nebo má vysoký podíl transakcí v hotovosti.

Jasně, taky když se klient pohybuje v oboru s vysokým rizikem nebo obchoduje se zbožím, které může podléhat sankcím (např. zbraně, zboží dvojího užití).

Přesně tak. Do toho ještě vstupuje tvoje vlastní hodnocení rizik. Můžeš dojít k závěru, že provedeš zesílenou kontrolu.

Takže můj běžný postup už stačit nebude.

Rozhodně ne. Nad rámec ověření a dokumentace vyžadované v případě běžné kontroly potřebuješ další dokumenty nebo informace k ověření skutečného majitele, povaze obchodu, zdrojů peněžních prostředků a tak.

Prostě potřebuji dokumenty z dalších zdrojů, a to důvěryhodných.

V rámci zesílené kontroly máš třeba povinnost požadovat provedení první platby na náš účet z účtu vedeného na jméno klienta u banky, která podléhá povinností AML.

A vše samozřejmě zdokumentuji.

Přesně tak. Je třeba být ostražitý, takovou zakázku bedlivě sledovat po celou dobu obchodu nebo obchodního vztahu a v případě dalších zjištění hned jednat.

To je mi naprosto jasné. To si hodně rozmyslím, zda takovou zakázku vůbec přijmu.

Jen podotýkám, že k uzavření obchodního vztahu nebo k jeho pokračování s takto rizikovým klientem potřebuješ souhlas našeho jednatele nebo jím pověřené osoby.

10. Zjednodušená identifikace a kontrola

Sally, to je samá komplikace. U jakých klientů mohu naopak použít zjednodušenou identifikaci a kontrolu?

Jedná se o klienty, které známe a se kterými již nějakou dobu spolupracujeme. Mají jednoduchou organizační a vlastnickou strukturu, která se významně nezměnila.

Rozumím. Prostě někdo, kdo také dlouho působí na trhu, má dobrou pověst a navíc není PEP.

Přesně tak.

Sally, to ale může být i náš nový klient. Je zodpovědný, na trhu etablovaný a s dobrým jménem.

To bohužel nemůže, protože ho pořádně neznáme. Pro zjednodušenou identifikaci a kontrolu klienta musí být všechny předpoklady, které jsme oba uvedli, splněny najednou.

Ok. Co když ale zjistím, že náš dlouholetý klient splňující všechny podmínky rozšířil podnikání do vysoce rizikového oboru?

Bez ohledu na to, jak dobře ho znáš, musíš vždycky zvažovat aktuální situaci. Pokud identifikuješ nějaké další riziko, které ho zařadí do kategorie se středním či vysokým rizikem ML/FT, nemůžeš aplikovat zjednodušený postup.

Takže jak to říkal Nick Carter ve filmu Adéla ještě nevečeřela, vždy ve střehu!

Přesně tak ☺!